

sibile ex ipsa dispositōe remittēdi Sicut enī aliq̄s morbo corp̄alis fm̄ sui naturaz incurabil̄ d̄r. q̄n̄ in se h̄z illd̄ p̄ qd̄ tollunt ea et q̄b̄ mōz curari p̄t. vt puta qz tollit virtutē nature vel inducit fastidiū cibi et medicine. licet de^o sua gratia et miraculo posset illuz morbū curare. ita suo mō iste morbo spūalis q̄ pctm̄ in sp̄m̄sc̄m̄ d̄r fm̄ suā naturā incurabilis ⁊ irremissibilis dicitur ex eo sc̄z qz de sui natura excludit abijcit ab homine illa p̄ q̄ fit peccatō remissio. Non tñ̄ p̄pter hoc intelligēda est oīno p̄clusiua sanatiōis ⁊ remissiois. fm̄ oīpo tētiā ⁊ misericordiā dei. p̄ quā aliq̄n̄ t̄les q̄si miraculose spūaliter sanāt. licz raro ⁊ difficul̄. De nullo etenī q̄s diu durat hec vita despondū ē. p̄siderata. s. oīpotētiā ⁊ misericordiā dei. S̄z p̄siderata natura ⁊ cōditiōe pcti. aliq̄ filij diffidētie dicūt h̄etur p̄ apl̄m̄ ad eph̄. v. **S**ūt alij alio mō istā irremissibilitatē pcti in sp̄m̄sc̄m̄ exponētes. s̄z effectualiter iuxta ea q̄ supra notata sunt. Notat̄ ei qz hoc nomē irremissibile tripliciter sumi p̄t. Uno mō negatiue sc̄z qz nullo mō remitti p̄t. Et isto mō peccatū angeli ⁊ dānatorū irremissibile dicūt. Alio mō p̄uatine qd̄ sc̄z ex se cōgruētiā nō h̄z qz remitti debeat. licz ex congruētiā diuine bonitatis remitti possit. Et hoc mō omne pctm̄ mortale irremissibile dicunt. Tertio mō s̄zie qz. ex se ip̄ortat ⁊ cludit dispositōez s̄ziā ad remissionē. Et h̄mō pctm̄ in sp̄m̄sc̄m̄ irremissibile dicunt. qz ip̄ortat ex se ⁊ includit dispositōez s̄ziā tē gr̄e remittēti pctm̄. p̄ despatōz sc̄z vel p̄sumptōez aut alias ei^o sp̄es. Et iuxta istū modū ponēdi capiūt etiā nūez seu sufficientiā sex speciez pcti in sp̄m̄sc̄m̄ supra enūerataz. hoc sc̄z mō. In remissioe ei vt dicūt tria p̄currere h̄nt videlicz. ipe remittēs. ille cui remittit̄ ⁊ dispositō remittēdi in eo cui remittit̄. In ip̄o remittente duo sunt. s. m̄ia ⁊ iusticia. Cōtra p̄mū qz peccat̄ p̄ despatōez. s̄ sc̄m̄ p̄ p̄sumptōez. In eo cui remittit̄ duo eē p̄uenit scilz dolorē de omissio. ⁊ p̄positū vltim̄ de nō p̄mittēdo. Cōtra p̄mū qz peccat̄ p̄ obstinatōez. Cōtra sc̄z p̄ finalē ipenitētiā. Dispositō s̄o remittēdi i eo cui remittit̄ duplex ē. s. cognitio veri. ⁊ amor boni. Cōtra p̄mū qz rū peccat̄ p̄ ipugnatōz veritatis agnitionē. Cōtra sc̄m̄ p̄ inuidētā fratēne gr̄e. Et accipit̄ hic finalē ipenitētiā. put̄ i superioribz de

claratū ē. nō quidē put̄ ip̄ortat p̄tinuatōnē in pctō vsqz in finē. nā sic in q̄libz peccato mortali p̄tingere p̄t. s̄z negatiue. put̄ sc̄z dicit seu ip̄ortat p̄positū nō penitēdi. Et isto mō ē sp̄es pcti in sp̄m̄sc̄m̄. Breuiter vt iā tactū est iste vltim̄ mod^o ponēdi in effectu reuincit̄ i ea q̄ sup̄ dicta et declarata sunt. Sed iō hic inferi placuit vt legentes cape possint qd̄ eis magis se debet ⁊ placebit.

De peccato actua

li veniali. Et circa ip̄z in generali occurrēti. **E**xpedita igit̄ iuxta ice (lib. ptū hui^o octauū tractat^o p̄nt̄ libelli ordinē/ declaratōe duorū principalū mēbroz p̄rie diuisionis pcti supra tacte ⁊ posite/ sc̄z pcti originalis. ⁊ pcti actualis mortalis. Hunc de alio tertō mēbro p̄cipali eiusdē diuisionis. s. de pctō actuali veniali/ aliq̄ dicēda veniūt. Et p̄rio qd̄ sit ⁊ vñ dicat̄. Secūdo de diuers^o ei^o noibz seu appellatōibz. Tertio de aliquibz ip̄si^o peccati effectibz.

Quid sit peccatū

veniale. et vnde dicatur. **P**eccatū veniale fm̄ Aug. est qz licet penā mereat. nō tñ̄ hoīem vsqz ad reatū p̄petue mortis grauat seu obligat. s̄z facile indulget. **P**ro qd̄ ad maiorē declaratōez sciēdū est qz licet diffinitō Aug. in superioribz pctō mortali attributa. s. qd̄ est dicitū vel factū vel p̄cupitū s̄ legē dei seu legē eternā. pctō actuali in generali seu tāqz generi/ ab aliq̄ tribuat̄. ⁊ sic fm̄ eos posset etiā pctō veniali fm̄ tñ̄ maius ⁊ min^o p̄petere seu p̄uenire. Sc̄z tñ̄ b̄rūz Tho. p̄ria sc̄de sue summe. illa diffinitio sic supra pctō mortali attributa. maḡ p̄rie ip̄si pctō mortali cōuenit. Nā in eo est p̄fecta rō pcti. quā proprie dicta diffinitio ip̄ortat. Nā vt d̄r idē doctor qz pctm̄ veniale dicat̄ pctm̄. hoc solū est fm̄ ip̄fectā rōem pcti. imo in ordie ac respectu ad pctm̄ mortale p̄r eo mō peccatū veniale dicit̄ pctm̄ sicut accūs i ordine ac respectu ad subam d̄r ens. i. fm̄ ip̄fectā rōem entis. Pctm̄ enī veniale ex se nō fit seu p̄mittit̄ s̄ legē. Nā hō inq̄ntū venialiter peccās/ n̄ facit qz lex phibz. nec p̄termittit̄ illd̄ ad qd̄ lex ex p̄cepto obligat. qz iā non peccaret venialiter sed mortaliter.

Compendiū theologie

Sed facit p̄ter legē. qz. s. non obfuar mo-
dū rationis quē lex intēdit. Et ideo vt di-
cit idē b̄t̄s Tho. diuifio pcti in mortale
z veniale. non est diuifio generis in spēs.
que eq̄litterationē ipf̄i generis p̄cipēt
sz folū est diuifio analogi in spēs. s. ratio-
nē generis fm̄ p̄us z p̄steri p̄cipātes.
¶ Pro quo adhuc notādū q̄ duplex ē re-
gula hūanexolūtatis. Una p̄pinq̄ q̄ est ip-
sa hūana rō. Alia est p̄ria regula scz lex et̄-
na q̄ est q̄si rō dei. Et p̄ p̄pariōez ad istas
regulas sumit̄ z attēdit̄ rectitudo volūta-
tis. z oīs p̄mēfuratio cuiuscūq̄ act̄. que
talis d̄z esse. vt volūtas nō declinet a suis
extremis. s. a deo p̄cipio z a deo fine. Ut
videlz oīa a deo se habere cognoscat et in
deū oīa referat. aq̄ rectitudie z cōmēfura-
tōe si diuertat/incōmēfurata z deordina-
ta erit. Et ex hoc h̄z act̄ hūan̄ q̄ sit bon̄
vel mal̄. ex eo scz q̄ debitā h̄z cōmēfura-
tionē. vel ea caret. Et q̄ntopl̄ recedit ille
act̄ a debita cōmēfuratōe: tāto efficit̄ pe-
ior z deterior. Et hinc (vt tactū est) sumit̄
rō pcti mortalis z pcti venial̄ fm̄ scilz di-
uersitatē inordinatōis q̄ cōplet rōem pec-
cati. Duplex eī est inordinatio. Una p̄ sub-
tractōem p̄cipij z finis ord̄is scz dei. Et
hec inordinatio facit pctm̄ mortale. qm̄. s.
ania p̄ pctm̄ deordinat̄ vsq̄ ad auersionē
ab vltimo fine. q̄ etiā p̄cipiū ord̄is est.
z cui p̄ caritatē vniri debem̄. Alia inordi-
natio est. q̄ saluato ipso p̄cipio z fine or-
dinis: fit inordinatio solū circa ea q̄ sunt
circa ipm̄ p̄cipiū z finē. Et hec inordi-
natio facit solū pctm̄ veniale. qz tūc ania
non deordinat̄ p̄ pctm̄ vsq̄ ad auersionē
ab vltimo fine. q̄ vt iā dictū est etiā ip̄z p̄-
cipiū ipf̄i ord̄is est. Et dat̄ ip̄e b̄t̄s tho.
exm̄ de inordinatōe cōpletiōis q̄ p̄tingit
in aliq̄ aimali. Nā si illa inordinatio p̄ce-
dat vsq̄ destructōez vitalis p̄cipij. tunc
sequitur mors. Si vero saluo p̄cipio vi-
tali/sit solū quedā inordinatio hūoz tūc
solū quedā est egritudo. **¶** Dicit̄ at̄ pctm̄
veniale a venia. ex quo insurgit q̄ aliq̄ ra-
tionē huī imponētes dicunt. triplici p̄si-
deratōe seu respectu/ aliq̄ pctm̄ dici ve-
niale. s. ex euetu ex cā. ex genere. Ex euetu
quidē qz realit̄ veniā p̄secutū est. Et hinc
est qd̄ dicit̄ Amb. q̄ om̄e pctm̄ intelligen-
do etiā de mortali/ p̄ penitētiā fit veniale
Sz ista cōsideratio seu acceptio pcti ve-
nialis larga ē. nec p̄posito cepto b̄n p̄ueni-

ens. Et cā vero. qz illō pctm̄ licet forsan
ex suo esse mortale existat. h̄z t̄m in se seu i-
portat aliq̄d v̄n veniā consequi possit. non
quidē ex se simplr sz ex q̄dā cā indirecta:
Quia scz h̄z in se seu ip̄portat aliq̄d/ suam
culpā diminuēs. vt sunt pctā q̄ infirmita-
te vel ignorātia cōmittunt̄ respectu eozū
q̄ cōmittunt̄ ex p̄pria malicia. Et ista ad-
huc cōsideratio seu acceptio non cōgruit
n̄ro p̄posito. Et genere at̄. qz illō pctm̄ de
se nō tollit ordinē ad vltimū finē. z sic nō
meret̄ penā eternā. Sz qz aliquā inordi-
nationē z obliq̄tatē a recta regula ip̄portat
meret̄ penā sed tēpale. vt iā satis supra ex-
positū est. **¶** Et fm̄ istā acceptōem/ intel-
ligunt̄ ea que iā hic de pctō veniali tracta-
ta sunt z tractabūt. Nā fm̄ ip̄am p̄sidera-
tōem seu acceptiōez/ distinguit̄ z diuidit̄
pctm̄ veniale p̄ pctm̄ mortale. dū cōit̄ di-
cit̄ q̄ pctōz actualis/ aliō est mortale ali-
ud veniale. Que differētia seu distinctio
inter pctm̄ mortale z veniale/ sumit̄ ex ob-
iecto seu ex p̄re obiecti. Cū enī vt iā supra
aliq̄liter tactū est. volūtas peccātis fertur
in aliq̄d qd̄ fm̄ se repugnat caritati que ē
p̄cipiū vite sp̄ialis. z p̄ quā homo or-
dinat̄ ad vltimū finē scz dei. tūc illō pec-
catū ex suo obiecto seu rōne sui obiecti h̄z
q̄ sit mortale ex genere siue sit p̄ deū dire-
cte. vt puta p̄ eius p̄pria dilectōz z honorē
vt sunt infidelitas. heres. blasphemia et
hm̄i. Siue sit p̄ deum indirecte. vt puta
cōtra dilectōez p̄rimi. quā vult z p̄cepit.
sicut homicidiū adulteriū. z filia. Cū ve-
ro volūtas peccātis fert̄ in id qd̄ in se con-
tinet q̄ndā inordinatōem. que t̄m nō con-
trariat̄ dilectioni dei et p̄rimi sicut sunt/
verbū ociosum risus supflu. z alia hm̄i
tūc illud pctm̄ ex suo obiecto seu rōne sui
obiecti/ nō h̄z qd̄ sit mortale ex genere sz
solū veniale. Et hoc est idē in effectu. cū
illo qd̄ cōiter d̄z/ q̄ pctm̄ mortale est libi-
do seu voluptas in creatura supra deū. i.
plusq̄ deo vel eq̄ vt deo. z veniale est cō-
placētia seu voluptas in creatura infrav̄l
citra deū. i. q̄ nō plus q̄ deo nec eq̄ sicut
deo. qz scz nō velle q̄s illi finali adherere.
vel prop̄ illō deo displicere. aut sciēte
p̄ ei p̄cepta z mādāta q̄c̄s facere. Pro
āpliori isup iā dicēdoz q̄ etiā iā dictoz.
z sp̄aliter supra vbi actū est qm̄ vicia capi-
talia mortalia z qm̄ venialia existāt. decla-
ratōe. est sciēdū. qz qz act̄ morales/ n̄ solū

recipiūt rōem boni et mali ex obiecto seu rōne obiecti. sed etiā ex aliqua dispositōe seu intentōe agētis: quōz ꝑtingit q̄ ille actus q̄ alias ex suo genere scz rōe sui obiecti/ eēt pctm̄ veniale. ex pte dispositōis ipsius agētis mortale. Vel qz ipse agēs in illo cōstituit suū finē vltimū. Vel qz illō ad aliqd̄ aliud ordiat qd̄ ex suo genere pctm̄ mortale existit. Vtputa gr̄a ex emplī. Si iuxta supra tacta/ aliq̄s de dilectōe alicui' boni ꝑmutabilis/ quā citra deū haberet/ intātū trāsiret. q̄ illi tali bono cōmutabili/ tanq̄z ibi suū vltimū finē cōstitūēs adhereret. iā illō quod alias ex suo genere nō est/ nisi veniale pctm̄. ex ipso agētis dispositōe seu intentōe fieret mortale. Vel in alio exēplo met supi' pōsito. vbi q̄s verbū ociosum qd̄ de suo genere nō est nisi veniale/ ordinaret ad adulteriū cōmittēdū. tūc verbū ociosum esset pctm̄ mortale. Et fm̄ hoc pprie hnt̄ intelligi illi quatuor modi/ q̄bus pctm̄ veniale dōr̄ effici mortale. supra/ vbi de peccato mortali actū est/ specificat. **S**icut etiam ex opposito contingere ꝑt q̄ ille act' q̄ alias ex suo genere scz rōne sui obiecti esset pctm̄ mortale. ex pte seu dispositōe agētis fit veniale. pprie hoc scz q̄ act' est ipsefectus id est nō pfecte a rōe q̄ est primū actuum mortaliū directiū seu regulatiū pncipiū/ deliberat'. Sicut de subitis seu primis motib' infidelitatis vel blasphemiez alijs exēplificari posset. Vel etiā iuxta in superiorib' tacta de inuidia. q̄ ex suo genere/ rōneqz sui obiecti est pctm̄ mortale. cū sit dolor ⁊ displicētia de bono alteri' q̄ recte cōtrariat̄ charitati. Si tñ in motu ipsefecto ⁊ nō plene a rōne deliberato ꝑsistat. manet solū pctm̄ veniale. Et sic de pluribus exēplificari posset de q̄b' magis i loco iā allegato. vbi qñ vicia capitālia. mortalia vel venialia existāt actū est. **Q**uā autē tā in superiorib' q̄ in seq̄ntib' vbi de pctō mortali ⁊ de pctō veniali agit/ addit hoc nomē actuale. cū tñ plura sunt pctā tam mortalia q̄ venialia. q̄ in non faciēdo seu omittēdo consistūt. q̄ cōiter pctā omissio nis appellānt̄. rō principalis fuit/ ad clari' denotandā dīam inter pctm̄ origināle. ⁊ pctm̄ nō origināle qd̄ cōiter ꝑ actuale ab origināle distinguit. qz nō nisi actu ab extra vel ab actu qd̄ interiori volūtat̄is cōmittit̄. qd̄ nō sic est in pctō origināli.

li. vt fact' in superiorib' declarātū est. **C**irca que pctā omissiois q̄ntū ad pntē materiā spectat/ est aduertēdū q̄ omissio eorū scz ad q̄ hō tenet. quia alias pprie nō esset omissio. aliqñ cōtingere ꝑōt/ ex sola inaduerentia seu obliuioe. vtputa gr̄a exēpli Cū aliquis hora debita qua tenet ire ad ecclesiam/ obliuiscit̄ ire. ⁊ talis omissio nullū vel modicū est pctm̄. qz iā extra actū volūtat̄is est. Adhuc si illa obliuio ex aliqua alia causa vel occasione. siue ppinq̄ siue remota ꝑcedente. circa quā hō puidere poterat ⁊ debebat/ cōtingeret/ esset mai' peccatū circa illa/ q̄ circa ipam omissioē in se. Aliqñ vero cōtingere ꝑt omissio ex aliis quib' alijs caus' seu occasionib' q̄ tñ non sunt in p̄tate hoīs. vtputa in exēplo iam cepto. Si aliq̄s pprie graue infirmitatē/ vel alias contra suā volūtatē detent' seu impedit' nō iret ad ecclesiam hora q̄ tenet ⁊ tūc ipsa omissio nō hz rōem pcti. immo nec pprie in isto casu d̄z dici omissio. Aliqñ autē cōtingere ꝑt omissio ex caus' vel occasionib'. que subiact' volūtat̄i hoīs. ⁊ tūc omissio habet rōem peccati. Quia tūc semper oportz q̄ illa causa seu occasio in q̄ntū est volūtat̄ia/ habeat aliquē ad minus interiorē actū volūtat̄is. qd̄ potest cōtingere seu cōsiderari dupl'r. Vno mō qñ ille act' interior volūtat̄is directe fert̄ in ipam omissioē. vtputa in exēplo iam tacto. Aliq̄s hora debita q̄ tenet/ omittit̄ ire ad ecclesiam/ solū qz vult nō ire vitās laborē vel h̄mōi. ⁊ tūc talis actus volūtat̄is pprie ⁊ de ꝑ se ꝑtinet ad omissioē. Volūtas etenim cuiuslibet pcti. pprie ⁊ de ꝑ se ad illud pctm̄ ꝑtinz. eo q̄ volūtat̄iū est de rōne pcti. intātū vt dicat Aug. peccatū ad eo volūtat̄iū esse. q̄ si nō sit volūtat̄iū/ pctm̄ nō est. Alio modo cōtingere seu cōsiderari ꝑt qñ scz ille act' volūtat̄is n̄ fert̄ directe i ipam omissioē. s̄ fert̄ in aliqd̄ aliud ꝑ qd̄ ꝑtingit omissio illi' ad qd̄ q̄s tenet. Et iste vocat̄ act' exterior ⁊ de ꝑ accūs. Qd̄ iterū dupl'r cōsiderari ꝑt. Quia vel illō in qd̄ sic fert̄ ipsa volūtas/ est ipsi omissioē cōiunctū. vtputa ꝑtinuādo exēpli iā ceptū. Aliq̄s omittit̄ ire ad ecclesiam hora debita q̄ tenet quia tūc vult ludere vel bibere. et ludit vel bibit. certū est q̄ ille act' ludēdi vel bibēdi illa hora. est actus cōiunct' illi omissioē. Vel illud in qd̄ volūtas fert̄ nō est ipsi omissioē ꝑiunctū. s̄ est ꝑcedēs

Compendiū theologie

et remotū/vtputa Aliquis vult diu vigi-
lare de sero et vigilat/ ex quo contingit qd
omittit ire ad ecclesiā hora matutinarū.
certū est qd ipse actus vigilandi de sero/ nō
est cōiunct⁹ ipsi omissioni. Ex qd p̄t qd
licet ip̄a pctā omissionis de p se et simplr
p̄siderata/ possint esse absq; aliquo actu
ab extra. respectu tñ actū tā interior⁹ ip̄/
suis volūtatis et de p se/ q̄ exterior⁹ et de p
accūs nō sunt sine aliquo actu. Et ex in/
de actualia dici p̄t. Per iam hic tacta p̄t
quīs apud se p̄cedere/ qm̄ pctā omissionis
sunt mortalia vel venialia. vel graua
vel leuia. p̄sideratis scz obligatōe q̄ quis
ad aliqd faciendū tenet. et necessitate vel
vtilitate illius ad qd sic tenet. et caus⁹ seu
occasionib⁹ ex quibus ommissio contingit

De natura primo/ rum motū et quando peccata existant.

Quia vero omne pctm̄ actuale
sive mortale sive veniale/ cōiter
a primis motib⁹ tñ habz. im-
mo ipsi primi motus int̄ pctā
venialia cōputant. In omni enī tentatōe
est cōiter iste successus. qd p̄rio insurgit p̄-
mus mot⁹. quē seq̄r delectatio. et ex in con-
sensus. Ordo enī tentatōis hic cōiter est
qd p̄ tria successiue in pctm̄ inducimur. s.
suggestionē. delectatōe. p̄sensu. ita qd p̄ sug-
gestionē que sive ab extra. vt a diabolo et
mūdo. cuiusmodi tentatio nō est pctm̄ sz
materia exercēde virtutis. sive ab intra vt a
fomite. q̄ nobis inest/ p̄cedat. excitat p̄-
mus mot⁹. et ibi tentatio inchoat. p̄ dele-
catōz p̄gredit. et p̄ p̄sensum p̄summat. q̄
tñ p̄summatō intelligat de p̄sensu in actū
nā aliq̄e est rep̄re p̄sensum in delectatō-
nē/ in quo licz p̄sistat pctm̄. nō tñ ibi pro-
prie d̄r t̄tatio p̄summati. vt lat⁹ infra de
clarabit Ideo p̄ clariori intellectu tā iam
dictoz q̄ etiā dicendorū (venit aliqd de
ipsis p̄mis motib⁹ delectatōer p̄sensu/ in
generali tāgendū. **P**ro quo sciendū qd
anima sensibilis duplicē habet potentia
Unā apprehensiuā. aliā motiuā. Appre-
hensiuā itez diuidit in apprehensiuā de
foris. et in apprehensiuā de intus seu ab in-
tra. **V**ires apprehensiuē de foris seu ab
extra sunt quinque sensus p̄ticulares sive
exteriores. s. visus auditus. gustus. odo-
ratus tactus. Et sunt vires apprehensiuē
passiuē. qz sensatio fit in ipsis sensib⁹/ ab

intra suscipiēdo et nō ab extra mittendo.
Et sunt isti sensus/ solū p̄ceptibiles reſi
singulariū. et nō vniuersaliū. Et hnt oēs
vnam originē/ a sensu cōi. a quo veluti li-
nea a centro exeūt. Et ad causandū in eis
debitā sensificatōem/ quatuor oportet cō-
currere. s. obiectū p̄ns. mediū deferens. et
dispositū organū cōueniēs et sanū. et actu-
alem aīe intentōem Et in multis cōueni-
unt et differūt adinuicē. q̄ pro materia p̄-
senti nō est necessariū exp̄mere. **V**ires
autē apprehensiuē ab intus/ sunt quinque po-
tētiē interiores anīe sensibilis. q̄ sunt sen-
sus cōis. imaginatio. estimatio. fantasia.
et memoria. Et sunt etiā oēs iste quinque po-
tētiē passiuē. quia ab int⁹ suscipiēdo app̄-
hendūt et patiunt a for̄mis rez singulari-
um. Et sunt etiā circa p̄ticlaria tñ **P**er
est sensus cōis potētiā que oīm sensuum
p̄ticulariū obiecta apprehēdit. Nam aliū
sensus similitudines suozuz sensatoz ad
sensum cōez reducūt. quo mediāte. de sin-
gulozū p̄prietatib⁹ iudicat et discernat.
Quia fm̄ iudiciū sensus cōis/ apprehen-
dim⁹ nos videre qm̄ vident⁹. et audire qm̄
audim⁹. et sic de alijs **V**irtus autē ima-
ginatiua/ est potētiā app̄hensiuā. in q̄ ima-
ginatōnes rez sensibilū reseruant. Ista
virt⁹ plus abstrahit q̄ sensus. qm̄ sensus
non accipit formā rei nisi ipsa rep̄ntē.
Imaginatio vero formam rei reseruat. re-
etiā ip̄a absente Et in h̄ differt a sensu cōi
qz sensus cōis indiget p̄ntia rei exterior⁹
sicut sensus p̄ticular⁹. imaginatio p̄o nō
Ista virt⁹ vocat̄ thesaur⁹ formaz. qm̄ sic
dictū est dictū est forme rez a p̄ticularib⁹
sensib⁹ recepte in ea retinet et seruant. Et
de istis duab⁹ potētijs sufficiāt que dicta
sunt summari/ p̄ intellectu dicendoz reti-
gisse. Qui ampliora et etiā de alijs tribus
potētijs q̄sierit/ ad philosophū recurrat.

De vi sensibili mo-

Huiusmodi spiritualiter.
is sensibilis motiuā/ q̄ndoz
mouet sp̄ualr. qm̄z corp̄alr Qu
mouet sp̄ualr/ d̄r appetitiua. q̄
etiā duplr mouet. s. aut diligēdo aut odiē-
do. Iuxta q̄ diuidit in cōcupiscibilē. et in-
irascibilē. p̄ q̄s aīa appetit bonū vel usur-
git cōtra malū. Et ex in oriunt̄ quatuor affe-
ctōnes. s. gaudiū spes dolor. timor. De
sensualitate. Sensualitas etiā est vis aīe

sensibilis motiua. ⁊ ad idē mouet ad qđ
vis cōcupiscibilis ⁊ irascibilis. s; ab eis
differt. **P**rio q; sp appetit q̄ delectabi-
lia sunt corpi. ⁊ q̄ ei nociua sunt refugit.
Concupiscibilis vero ⁊ irascibilis bene
versant ⁊ mouēt. etiā circa bonū vel malū
nō delectabile nec nociuū corpi. Secun-
do q; sensualitas/magis corpi cōiungit.
estq; magis ad carnem dep̄sa. Et sicut in
brutis ita in hoīe/suo pprio motu mouēt
nec aliq̄ lege stringit. quin sp in appetitu
rez ad corp' p̄tinentiū/mouea. **M**obilis
tū est in hoīe q̄ in brutis q; in hoīe ei cō-
uenit aliq̄liter subiectā esse ⁊ obediētē vo-
luntati ⁊ rōni. Sed cōcupiscibilis ⁊ ira-
scibilis/cōiungūt rōni. ⁊ put sunt in ho-
minerōne frenant ac regūt virtutib; q̄ in
ipsis fundāt. vt r̄pantia q̄ est in cōcupisci-
bili. ⁊ fortitudie q̄ est in irascibili. **V**is
sensibilis motiua/mouēs corpalit. diui-
dit in virtutē naturalē. in vitalē. in aīales
Prima sc; naturalis motiua est humoz
mediātib; arterijs q̄ radicātur in epate. ⁊
hoc p spm̄ naturalē. Secda sc; vitalis/est
motiua pulsū mediātib; arterijs. q̄ radi-
cant in corde. ⁊ hoc p spm̄ vitalē. Tertia
scilz aīalis est motiua mēbroz mediātib;
nervis. q̄ radicanē in capite. ⁊ hoc p spm̄
aīalē. Et fm̄ istoz diuersitatē vt videt̄ di-
cūt spūs naturalis vitalis. ⁊ aīalis. qui tū
vn' idē est i suba. licz fm̄ cōpatōez dicto-
rum motuū/diuersificet̄ in ratione.

De aliquibus po-

tentijs anime rationalis.
Et insup sciendū q; quātū ad
p̄ntem materiā spectat ⁊ suffi-
cit/potētie aīerōnalis fm̄ phz
principalit̄ seu primaria diuisiōe diuidū
tur in cognitiuā quā theologi intellectu
vocant. ⁊ i motiua quā theologi affectū
noīant. Tūc enī potētia aīe/intellect' dicit̄
quā est apprehēsiua. Et volūtas dicit̄ quā est
motiua. **I**te sciendū q; aīa q̄sdā vires
bz/sep̄tas a corpe. ⁊ fm̄ q̄s nō innititur
corpi. licz eis vtat̄ vtēte corpe. vt sunt vel-
le ⁊ intelligere. Quasda vero bz insepa-
bles a corpe maxime respectu hoīs q̄ntum
ad opatōem. q; sc; aīa extra corpus/ eaz
opatōem exercere nō p̄vt sunt vires sen-
sibiles de qb; supra. Habz etiā aliq̄s quo
ad se dūtarat vt sunt rō. volūtas. libez ar-
bitriū. Aliq̄s vero bz qb; corpi p̄m̄scet̄.

vt sunt vis naturalis. vitalis. ⁊ aīalis. de
quibus supra tactum est.

Vis motiue ani

Eme rationalis diuiditur.
⁊ insup sciendū. q; vis moti-
ua aīerōnalis/diuidit̄ p̄ impa-
tiuā/in consiliatricē/in affecti-
uā ⁊ in cōsiliatricē ⁊ affectiuā sil. Prima
est libez arbitriū ⁊ sinderisis. scda est rō.
tertia est volūtas. q̄ta dicit̄ ipse intellectus
practicus. De tribus primis solū erigit
materia presens facere mentionē

De libero arbitrio

Libez arbitriū fm̄ Augu. dicit̄ fa-
cultas rōis ⁊ volūtat̄. q̄ eligi-
tur bonū gratia exēter malū
gratia defūtere. In q̄ diffinitō
ne/ponit̄ rō vt cōsiliari'. ⁊ volūtas vt im-
pans. Rō enī dicit̄ aliqđ eē bonū vel ma-
lū. ⁊ volūtas facere vel nō facere ipat. Et
q̄ etiā diffinitōe ac etiā ipsa liberi arbitrij
denoiatōe/claz est q; libez arbitriū/ rōez
⁊ volūtatē cōphēdit. Arbitriū est ipsi'
rōis. libertas at̄ est ipsi' volūtat̄. **E**st
tū circa hoc aduertendū q; libez arbitriū
duplicit̄ considerari p̄t. Vno mō simplr
fm̄ se ⁊ suā eēntiā. ⁊ tūc libez arbitriū/ni-
hil addit supra rōem ⁊ volūtatē. Et isto
mō cōsiderādo/nō pp̄ie sibi cōpeteret dif-
finitio supra posita. nec pp̄ie tūc deberet
dici vis aīerōnalis ipatiua. Alio mō pōt
cōsiderari fm̄ qđ ⁊ fm̄ q̄ndā relatiōem. et
tūc aliqđ mō addit vltra rōem ⁊ volūtatē
nō qđē q; in rōe ⁊ volūtatē ponat aliquā
nouā q̄litate esse. s; solū q̄ndā liberā ⁊ na-
turalē aptitudinē ⁊ facultatē concurrētie
rōis ⁊ volūtat̄ ad aliquē actū. ⁊ tūc p̄-
pp̄ie sibi cōpeterit diffinitio p̄dicta. q; sc; ē
facultas siue cōsensus volūtat̄ ⁊ rōis.
Et iporat seu dicit̄ illa facultas/qđdam
dominiū ad aliqđ disponendū ⁊ faciendū
qđ nō est rōis tūc nec volūtat̄ tūc. nisi
alia cōcomitāte ⁊ cōtradictēte. Sicut per
qđdam exēplū. ex cōcursu virtutis man'
⁊ virtutis oculi/resultat potestas scribē-
di. ad qđ tū altera ipaz virtutū p se nō suf-
ficeret. Sic ex cōcursu rōis ⁊ volūtat̄/re-
sultat qđā libertas/ siue quoddā dñūm
ad aliqđ disponendū ⁊ faciendū. ad qđ alte-
ra ipaz p se nō sufficeret. Et istud prope
dicitur libez arbitriū. ⁊ tūc pp̄ie dicit̄ vis

Compendiū theologie

motiua aie rationalis impariua (est

De sinderisū quid

Sinderisū est vis motiua seu potētia naturalis aie rationalis/ que sp nata est figi in supiori/ bus/ naturalitē mouēs et stimu- lans ad bonū et abhorrēs malū. et in istis nunq̄ est errās. nec fm sinderisim est pec- care Et dicit aliq̄ sinderisim eē p̄scia et vel conscie iudiciū. Et dicit etiā vis impari- ua qz sp de se ipat et inclināt ad bonū.

De rōne quid est

Ratio dicit ipsa vis motiua aie rōnalis p̄siliatiz et discernit cō- ferēdo int̄ bonū et malū. et inter bonū et meli⁹. cōpando sc̄z nū ad alitē. Et dicit simul cognitīua et motiua. Cū enī iudicat aliqd eē bonū vel malū et ibi sinit. tūc dicit cognitīua. Si vero vl- teri⁹ pcedat iudicādo aliqd bonū vt sc̄z fiat. vl malū vt euitet/ tūc dicit motiua. Si vero adhuc ampli⁹ pcedat et nō solū iudi- cat aliqd eē bonū vt fiat. s̄z cū hoc etiā il- lud fieri appetat. tūc iā trāsīt in libet ar- bitriū/ qd cōprehēdit rōem et volūtātē. vt supra dictū est. **D**ecyis aie. s. rō diuidi- tur in ptē supiorē et in ptē inferiorē. Pars supior/ cōiter rō supior noiat. Et ps infe- rior rō inferior. Et licz iste due pres idem sint in re et eētia. diuersificant tñ fm rōz suaz opationū seu officioz ac etiā suarū dispositionū. sicut diceret de eodē oculo nūc sursum nūc deorsuz aspiciēte. Supi- or enī ps rōis seu supior rō diuinis et eter- nis intēdit. inferior vero de trāsitorijs iu- dicat et ea disponit. Itē supior ps rōis in- nitit et rōcinat p̄ leges seu p̄ rōes diuinas et eternas. vtputa hoc est faciēdū vel nō fa- ciēdū qz de p̄cipit vel phibet. Alech; mo- tū circa res trāsitorias et tpales/ nisi inq̄n- tū ad eas p̄ modū p̄silij rōes eternas et di- uinas deducit. Inferior vero ps innitit et rōcinat p̄ leges et rōnes hūanas. vtputa tale qd faciēdū est vel nō faciēdū. qz ho- nestū vel inhonestū est. Vel qz rei publi- ce expedit vel nō expedit. Itē supior ps re- git et hinc vocat supior. inferior vero regi- tur et hinc vocat inferior. Sup ps p̄pat hoī ade. et sibi cōiter attribuit p̄sensus. qz dū rō ad supiora p̄uertit/ purgat et illūia- tur. dūqz rōes etnas cōspicit/ in bono for-

tificat et vigorat Inferior vo ps p̄pat mu- lieri eue. qz dū rō ad hec inferiora p̄uertit/ et circa res corpales versat. iā p̄ sensualita- tē cui p̄iuncta est/ molliri incipit et sepe ab eis allicif et trahit. Viden enim sibi sp po- mū porrigi. i. illecebrā/ q̄ est carnalis con- cupiscentia et delectatio/ vicinam habet.

De voluntate et

Uquadam eius diuisione. **V**oluntas dicit vis affectiua mo- tiua. imo int̄ motiuas p̄cipua. cū sit generalis motrix oim vi- riū. Cū enī intellect⁹ apphēdit aliqd vt bonū/ vel vt pueniēs. volūtas viribz affi- xis ipsis organis sensuū/ impar. sicut est visui ad videndū. auditui ad audiēdū. et sic de alijs sensibz. Silt in motu locali vo- lūtas impar p̄tuti aiali motiue mēbroz. et p̄tuti q̄ est in neruis. et ita mouet ad am- bulādū et currēdū et hmoi silia. **I**nt̄ po- tētias aie nulla est liberior. qz nec obliga- tur organo. nec cogit obiecto p̄pter qd di- cit Aug. qz nihil adeo in n̄sa p̄tate est/ sic volūtas. Et diuidit in voluntatē natura- lē et in deliberatiuā. P̄ria sc̄z naturalis di- rigit p̄ sinderisim. Sc̄da vero. s. delibera- tiua dirigif p̄ rōem. Et sunt idē in eētia sed differūt in modo appetēdi seu volēdi. Naturalis ei sp inclināt et instigat ad bo- nū honestū. et remurmurat p̄ malū. qz cuz p̄ sinderesim dirigat. immutabilr appeti- tus ei⁹ ad britudinē inclināt. **D**elibera- tiua vo p̄ rōis deliberatōez/ aliqñ adbe- ret bono aliqñ malo. et put appetit facere hoc vel illd/ dicit deliberatiua. Et fm iudi- ciū rōis p̄ quā dirigif p̄t ad malū incliari qz sepe p̄tigit rōez in deliberādo deficere

An primi moti sint

Ipeccata et que. **I**stis sic p̄suppositis vidēdū nunc occurrit de ipsis p̄mis motibz an. s. sint pctāz que. Qd in effectu est q̄re re. an in sensualitate possit esse pctm. cuz ipsa sensualitas hmoi motuū p̄cipiū sit et subiectū. Circa qd varij sunt modi dicē- di. sed q̄ntū ad hūc tractatū sufficit/ tāget cōior Pro cui⁹ declaratōe est adhuc vltra supi⁹ notata sciēdū. qz sensualitas in hoc p̄posito duplr p̄siderari p̄t. Vno mō in se et simplr. et isto mō sensualitas in furiof et infantibz sicut et in alijs hoīb; eē dicitur im-